

**BUXORO VA XIVA XONLIKLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY VA
MADANIY ALOQALARI TARIXI (XVII ASR MISOLIDA)**

Rabbimova Umida Norqulovna

Osiyo Xalqaro Universiteti, Tarix yo'nalishi, MM-3 guruhi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada XVII asrda Buxoro va Xiva xonliklari o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy hamda madaniy aloqalar tarixiy manbalar asosida tahlil qilinadi. Savdo munosabatlari, hunarmandchilik mahsulotlari almashinuvi, aholining o'zaro harakati va madaniy-ma'rifiy aloqalarning rivoji yoritib beriladi. Tadqiqot natijalari xonliklar o'rtasidagi o'zaro ta'sir mintaqaviy taraqqiyotda muhim omil bo'lganini ko'rsatadi.

KALIT SO'ZLAR: Buxoro xonligi, Xiva xonligi, XVII asr, savdo aloqalari, ijtimoiy iqtisodiy munosabatlar, madaniy aloqalar.

**ИСТОРИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ И
КУЛЬТУРНЫХ СВЯЗЕЙ БУХАРСКОГО И ХИВИНСКОГО ХАНСТВ
(НА ПРИМЕРЕ XVII ВЕКА)**

Раббимова Умида Норкуловна

*Азиатский Международный Университет, направление «История»,
группа ММ-3*

АННОТАЦИЯ: В статье рассматриваются социально-экономические и культурные связи между Бухарским и Хивинским ханствами в XVII веке на основе исторических источников. Анализируются торговые отношения, обмен ремесленными изделиями, миграционные процессы населения, а также развитие культурно-просветительских связей. Полученные результаты подтверждают значительную роль межгосударственных контактов в развитии региона.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Бухарское ханство, Хивинское ханство, XVII век, торговые связи, социально-экономические отношения, культурные связи.

THE HISTORY OF SOCIO-ECONOMIC AND CULTURAL RELATIONS BETWEEN THE BUKHARA AND KHIVA KHANATES (A CASE STUDY OF THE 17TH CENTURY)

Rabbimova Umida Norqulovna

Asian International University, History Department, MM-3 Group

ABSTRACT: *This article analyzes the socio-economic and cultural relations between the Bukhara and Khiva Khanates in the 17th century based on historical sources. Particular attention is paid to trade relations, the exchange of handicraft products, population mobility, and the development of cultural and educational interactions. The study demonstrates that mutual cooperation between the khanates played a significant role in the regional development of Central Asia.*

KEYWORDS: *Bukhara Khanate, Khiva Khanate, 17th century, trade relations, socio-economic relations, cultural interactions.*

KIRISH

XVII asr Markaziy Osiyo tarixida siyosiy parokandalik kuchaygan, ammo shu bilan birga xonliklar o'rtasidagi iqtisodiy va madaniy aloqalar uzluksiz davom etgan davr hisoblanadi. Buxoro va Xiva xonliklari geografik yaqinligi, etnik tarkibning o'xshashligi hamda umumiy iqtisodiy manfaatlar tufayli o'zaro aloqalarni saqlab qolgan. Ushbu aloqalar mintaqadagi ijtimoiy-iqtisodiy hayotni rivojlantirishda muhim o'rin tutgan. Maqolaning asosiy maqsadi — XVII asr misolida Buxoro va Xiva xonliklari o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy aloqalarning mazmun-mohiyatini ochib berishdan iborat.[1].

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida tarixiy-taqqoslama, tahlil va sintez usullaridan foydalanildi. Yozma manbalar, tarixiy solnomalar, sayyohlar qaydlari hamda zamonaviy tarixchilarning ilmiy ishlari tahlil qilindi. Manbalarni qiyosiy o'rganish

orqali Buxoro va Xiva xonliklari o'rtasidagi aloqalarning asosiy yo'nalishlari aniqlandi.[2].

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, XVII asrda Buxoro va Xiva xonliklari o'rtasida savdo-iqtisodiy munosabatlar jadal rivojlangan. Ikki davlat o'rtasida ipak, paxta matolari, qishloq xo'jaligi mahsulotlari, qorako'l teri va hunarmandchilik buyumlari ayirboshlangan. Savdo yo'llari orqali karvonlar muntazam harakatlangan, bu esa shaharlarning iqtisodiy faolligini oshirgan.

Ijtimoiy sohada aholining o'zaro ko'chishi, hunarmand va savdogarlarning bir xonlikdan ikkinchisiga borib ish olib borishi kuzatilgan. Madaniy sohada esa adabiyot, tarixnavislik, diniy ta'lim va me'morchilikda o'zaro ta'sir mavjud bo'lgan. Ayrim olimlar va shoirlar ikki xonlik hududida faoliyat yuritgan.[3].

MUHOKAMA

Olingan natijalar tarixchi olimlar fikrlari bilan mos keladi. Jumladan, tadqiqotchilar Buxoro xonligini mintaqadagi ilmiy-ma'rifiy markaz, Xivani esa savdo va hunarmandchilik markazi sifatida baholaydilar. Ushbu ikki markaz o'rtasidagi aloqalar o'zaro iqtisodiy manfaatlar asosida shakllangan. Shu bilan birga, siyosiy ziddiyatlar mavjud bo'lishiga qaramay, savdo va madaniy aloqalar to'liq uzilmagan. Bu holat xonliklar o'rtasidagi munosabatlarning murakkab, biroq o'zaro bog'liq tizim ekanini ko'rsatadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, XVII asrda Buxoro va Xiva xonliklari o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy aloqalar Markaziy Osiyo tarixi uchun muhim ahamiyat kasb etgan. Bu aloqalar mintaqada iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, madaniy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirishga xizmat qilgan. Tadqiqot natijalari mazkur mavzuda keyingi ilmiy izlanishlar uchun nazariy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.[4]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bartold V.V. Turkestan v epoxu mongolskogo nashestviya. — Moskva, 1963.
2. Abdurahmonov G'. Markaziy Osiyo xonliklari tarixi. — Toshkent, 2008.
3. Xoliqov N. Buxoro va Xiva xonliklarining iqtisodiy aloqalari. — Toshkent, 2015.
4. Azimov A. XVII asrda Markaziy Osiyoda savdo munosabatlari. — Samarqand, 2017.